

TELLITUD MÕRVAD

ŽANR: VÕIB-OLLA FIKTSIOON

Tellitud mõrvad
Anne-Mari Alver

ISBN 978-9949-9000-4-6

Toimetaja Helina Alver
Kujundaja Lea Sõmer
Autoriõigus 2009: Anne-Mari Alver ja Promeno OÜ

Kõigi raamatus osaliselt või tervikuna ära toodud artiklite autoriõigus kuulub nende kirjutajale ja/või need avaldanud väljaandele.

Siinkohal lugupidamine kõigile endistele ja praegustele kolleegidele.

SISSEJUHATUS

Tabloidajakirjanduse ühed lemmikteemad on alasti naine ja surnud mees. Ma ei mäleta, kes seda ütles, aga see on päris tabav väide.

Kui Mait Metsamaa ja Marian Haitov tapeti, oli see tükk aega ajalehtede kaaneteema. Sellest on nüüd kümme aastat möödas...

Ma olin toona ajakirjanik ja kirjutasin vahetevahel ka nn kriminaalsetel teemadel. Loomulikult kirjutasin ma ka neist mõrvadest. Kõik see lähedaste intervjuerimine ja erinevate versioonide kokkukogumine jne. Kes peab seda ebaeetiliseks, jätku vastavad lehed ostmata. Kindlasti selliseid ausaid boikoteerijaid on, aga suhteliselt vähe, sest suurte kuritegude järel näitab ajalehtede läbimüük pigem tõusutendentsi.

Suhtlesin toona üsna palju üsna erinevate ringkondadega ning reklaamisin pea kõigis välja, et kui mõrvariga kohtuksin, küll siis vast oleksin rahul. Küll alles intervjueriks ja kirjutaks.

Kusagilt see info liikuma läks ja kokku me saime. Ta enda sõnul – põhjus, miks ta oli nõus oma mõrvadest rääkima, oli see, et korra elus võib ju rääkida ka. Ja et ma ei saa mitte midagi tõestada – kui tahan, võin lehte panna kuulnud versiooni anonüümse tausta-allika käest.

Saatuse tahtel ei töötanud ma siis, mõned aastad pärast siinkirjeldatud mõrvu – enam ühegi sellise lehe käsutuses, kus ma seda materjali kasutada oleksin saanud.

Ja minu “küll intervjueriks, küll kirjutaks” suubus sellesse, et ma küsisin palju, tegin märkmeid, peitsin neid hiljem usinamalt kui kass poegi... ega kasutanud seda materjali mitte kusagil. Okei, korra siiski, ülilühidal kujul “Nelli Teataja” järjeutus.

Jah, ma olen mõnele inimesele selle loo rääkinud. Nad kõik on õhutanud mind seda kirja panema... Vadim Polištšukile rääkisin enne, kui ta kohtus Mait Metsamaa mõrva tellimise eest süüdi mõisteti ja vangki pandi. Uurimine juba käis ja ma lihtsalt pidin minema ja temaga kõnelema – et kui see, mis ma kuulnud olen, kasvõi osaliselt tõele vastab, siis ma usun, et ta ei ole süüdi. Vana džentelmeni silmad ei lähe meelest... Siis ma lubasin endale, et ma teen sellest loost raamatu.

Ja ei teinud. Kord polnud aega, kord kahtlesin oma vestluspartneris, kord iseenda kirjutamisvõimes. Kui ikka asi (antud juhul loo kirjutamine) edasi ei liigu, on tegija küündimatu, leidsin vahepeal põhjenduse. Murphy seadustes on tore koht: “Lausa hämmastav, kui kaua võtab aega nende asjade valmis saamine, mille kallal me ei tööta.”

Arvutit koristades leidsin selle faili. Delete-nupp oli juba näpu all. Korraks viskasin pilgu sisse ja unustasin end lugema.

Ja, ausalt öeldes, miks ka mitte nüüd?

Lugejale eelteadmiseks. Ma vastutan selle eest, mida ma kuulnud ja lugenud olen. Mitte selle eest, kas see on tõene. Tõenäoline see nagunii kuigivõrd ei ole, aga see ei pruugi tõde välistada.

Ma ei mäleta intervjuueeritud palgamõrvari nime. Ma nägin – ausalt ja korralikult – tükk aega vaeva, et see ära unustada ja see ka õnnestus. Unustamine on ka omamoodi mälu treening, ainult et vastandmärgiga. See on õpitav. Raamatu “Vägivalla tütreid” kirjutamise järel õppisin selgeks – kõikide osaliste nimed on muudetud ja õigeid ei tea ma enam isegi. Nagu ka siinse mõrvar-gastrollööri nime mitte.

Mulle ütles ta, et sõidab Venemaale tagasi. Et seal ta elab. Võib-olla rääkis ta õigust.

Seega pole mõtet minult küsida, kust teda leida võib. Ma ei oska eravestluses – ega ka ametkondlikus – öelda midagi enam kui siin kirjas.

Minu kaudu ei saa ka uusi kuritegusid tellida. Mul pole ainsatki niiti, mis vastava elukutse esindajateni välja viiks.

IN MEMORIAM
MAIT METSAMAA

Sündinud 27. august 1956

Surnud 12. oktoober 1999

See on lugu mehest, kelle elu ja surm kõitsid pikka aega eestlaste meeli. Ta jõudis elada nelikümmend kolm aastat. Ta jõudis palju armastada: tema matusel leinasid teda kaks ametlikku abikaasat ja veel üks noor neiu. Temast jäi maha kolm last ja tema sõbrad mäletavad, et ta on öelnud, et lapsed on talle elus kõige olulisemad. Sõpru oli tal palju. Kindlasti rohkem kui vaenlasi. Ehkki kõik need, kes tema kodupidudel käisid, ei pruukinud olla ta sõbrad.

Tema elu ei olnud pikk, aga ta jõudis selle jooksul palju. Palju tööd, palju äri. Alates Viru ärika positsioonist, lõpetades Eesti mas-
taabis väga suurte ettevõtlusprojektidega.

Ta jõudis poliitikasse ja kindlasti pole kellelgi põhjust väita, et ta oleks olnud halvem poliitik kui mõni tema ametikaaslane.

Ta oli ka muusik. Tema matuste järel leinas teda tema bänd. Pere-
mehe kaotanud kitarr seisis väikesel laval aukohal ning bänd
mängis kadunu üht lemmiklugu – Led Zeppelini “Stairway to Hea-
ven”. Nutsid kõik, ka need, kes olid matuste ajal säilitanud vääri-
kalt läbitungimatu näoilme. Võib-olla oli muusika tema kõige tuge-
vamaks küljeks...? Võib-olla olid äri ja poliitika vaid fassaadiks või
millekski, mis tagas äraelamise neile, kes talle kallid olid...?

Ta langes palgamõrvari kuulist ja on alust arvata, et tema surma
ihaldas korraga mitu erinevat tellijat. See on ülimalt harv juhus, kui
kedagi vihatakse nii palju, et talle tellitakse vähemalt kaks palga-
mõrva.

Palgamõrvar on alati kaugel. Tellija on alati lähedane. Muidu ei
saaks palgamõrvarite maailm toimida. Lähedast ei saa raha eest
tappa. Kauge isiku surma nimel ei hakka keegi rahakotti kergenda-
dama.

Sellele on üles ehitatud terve kuritegevuse haru. Kitsas, aga samas
väga saatuslik.

See lugu on kahe mehe lugu, kes kohtusid omavahel vaid paariks sekundiks. Mõrvari ja tapetu lugu.

Aga selles loos on ka palju teisi tegelasi. Kõik nende mõlemaga ühel või teisel moel seotud – vähemalt selles mõttes, et kõik neist mõlemast üsna palju mõelnud.

Nagu tegelikult me kõik. Kasvõi lehti lugedes ja uudiseid kuulates.

1. Etteplaanitud juhuslik mõrv

– See oli mu kõige kõmulisem mõrv, meenutab tapja. Ohver oli avalikus elus väga tuntud mees. Eestlased on imelikud inimesed – sellest, kes su kõrval töötab või elab, ei pruugi sa midagi teada, aga kes on sattunud värviliste pildilehtede orbiiti, nendest teatakse kõike. Naist, lapsi, armukesti... Sünnid, surmad, abiellumised, ristised – kõik on avalik info. Nii sai ka tema mõrvast meediasündmus. Sellel mehel oli perekond, kena kodu Tallinna äärelinnas, imeilus naine ja lapsed. Ja armuke, ka kena naisterahvas, kes elas Tallinna kesklinna lähedal. Mulle anti mehe pilt, naise pilt, armukese pilt, kõik aadressid.

Olen eelistanud tapmisi kas ohvri kodu juures või armukese juures. Mõlemal pool on ohver kuidagi kaitsetum. Kodu puhul nagu ei usuta, et seal võiks midagi halba juhtuda. Armukese juures käies tuntakse häbi ja häbelikkus muudab inimese samuti kaitsetuks.

Tapmiskoha valikut mulle ei dikteeritud. Oluline oli, et mees saaks surma, mitte see, kus ta sureb.

Ma ei tahtnud tappa seal, kus elasid ta väikesed lapsed. Armukese ukseesine tundus õigema paigana.

Otsustasin minna peatset sündmuskohta üle vaatama. Tapmisrelva ma kaasa ei võtnud, taskus oli vaid isiklik püstol. Miks, ei teagi. Olin sel päeval ju vaid tavaline linnakodanik, kes veidike jalutab mööda tänavaid, võib-olla põikab sisse kuhugi trepikotta, astub üles trepist, seisatab sekundi mõne ukse taga... Selline mees võib otsida sõpra, tütarlast või sobivat korterit ostmiseks või üürimiseks. Mida iganes.

Ohvri armuke elas tavalises kivimajas. Nägin esimese korruse akendel mutikesi, pead aknast väljas, omavahel klatšimas. Keegi mees jalutas maja ees koera. Oli sügis, õhus ja tänavatel lendas kollaseid lehti.

Plaanisin minna tutvuma katuseluugiga. Mulle oli öeldud, et katusese pääseb kergesti, aga ma tahtsin selles eelnevalt ise veenduda.

Katused on tapjatele head kohad. Tavaliselt inimesed katusesele ei vaata – seega võib seal seista peaaegu avalikult ja ümbrust jälgida. Isegi kui keegi nägema juhtub, arvab ta ilmselt, et tegu on mehega,

kes teostab hooldustöid.

Ma arvan, et see mees teadis, et talle on surm tellitud. Vähemalt olen ma sellekohast kõmu kuulnud. Mõtlesin, et ilmselt vaatab ta pika pilguga otsa igale võõrale, kes tema kodu ümber või tema armukese trepikojas luusib, ent ilmselt ei oska temagi katust silmas pidada.

Kõik klappis. Luuk katusele oli olemas ja käis kergelt lahti. Kindad olid mul õnneks kaasas, ilma nendeta poleks ma söandanud luuki puudutada. Trepikäsipuid ei puuduta ma mitte kunagi. Ja üldse püüan ümbritsevat maailma mitte kätega vaadata – vaatamata mitmele passile ja nimele on mul vaid üks komplekt käsi ning ma olen sõrmejälgedega alati kitsi olnud.

Ka relva puudutab palgamõrvar vaid kinnastatud käega. Kui relvaga sündmuskohalt lahkumine võib olla ohtlik, jäetakse see maha. Iga elukutseline tapja võib kinnitada, et kasutab vaid sellist relva, mida ükski inimene paljaste kätega puutunud ei ole. Puudub number, puuduvad sõrmejäljed – selline relv on mahajätmiseks täiesti ohutu.

Mait Metsamaa surmapäev polnud kavandatud 12. oktoobriks 1999, mil ta maha lasti, vaid hoopis päev hiljemaks. Kolmeteistkümnendaks oktoobriks. Nii väidab tema tapja, senimaani tabamata palgamõrvar.

– Nagu öeldud, käisin lihtsalt võimalikku mõrvakohta üle vaatamas. See oli üks neist kohtadest, kus ma oleksin saanud ta tappa, kindlasti mitte ainus paik. Tapmiseks valitakse sageli kas inimese enda kodu või kellegi talle väga lähedase isiku kodu. Just sellepärast, et neis paikades on inimene kõige vabam, kõige vähem tähelepanelik. Kõige haavatavam.

Ma polnud isegi veel mõrvarelva valikus kindel. Üks võimalus oleks olnud tappa snaiperpüssiga katuselt, see on üks levinumaid ja kindlamaid tapmisviise. Ohvriga on hea distants ja tavaliselt ei vaadata laiba leidmise järel esimese asjana ümbritsevaid katuseid. Oli ka mõeldav, et ma tapan ta püstolilasuga lähedalt, ka selleks pidin ma neid kohti, kus ta käib, hästi tundma.

Otsustamiseks pidin teadma, kas ja kuidas ma katusele pääsen, kas ma leian sealt varitsuskoha ja kuidas ma sealt pärast tulema pääsen. Snaiperpüss oli mul olemas, aga mitte kaasas. Tahtsin teada ka seda, kas kõnealune koridor võiks sobida mõrvapaigaks.

Olin mõelnud, et tapan ta 13. oktoobril, aga midagi hullu poleks juhtunud, kui see oleks veel paar päeva edasi lükkunud.

Omavahel öeldes venitan alati enne tapmist mõned päevad, väites tellijatele, et mul on vaja ennast üksikasjadega kurssi viia. Lihtsalt sellepärast, et vahel võib tellija ümber mõelda ja sel juhul oleks ju kahju, kui inimene juba surnud on. Nii tähtsate otsuste puhul on õige paar päeva kuni paar nädalat puhveraega jätta. See on kasulik ka mulle – mida rohkem ma tapetava isikust ja harjumustest tean, seda kergem on mul valida parim strateegia tema tapmiseks.

Niisiis, ma ei olnud sel päeval üldse tapmise peal väljas, aga läks teisiti.

Nagu näha, erineb tapja jutt üsna tõsiselt ametlikust versioonist. Ent käärid seni teadaoleva ja mõrvari jutu vahel muutuvad veelgi laiemaks.

Viimane kui üks meediakanal edastas Metsamaa tapmise järel informatsiooni, et Mait tuli Keskturult oma sõbratari Kadi Viljaku juurde ning kohtus esimese ja teise korruse vahel palgamõrvariga, kes teda seal ootas.

Ajakirjanduse jutt kopeeris peamiselt politsei oma – ametliku mõrvaversiooni kohaselt tuli Mait Metsamaa Keskturult, kotitäis õunu kaasas, oma sõbratari Kadi Viljaku juurde.

Kotitäit õunu tapja ei mäleta. “Minu meelest polnud tal küll midagi käes,” sõnab mõrvar mõtlikult. “Ma ei suuda uskuda, et oleksin turukoti, kilekoti või mistahes õunakoti märkamata jätnud. Ma ei mäleta ta asendit ega käsi, aga ma olen kindel, et tal ei olnud kotitäit õunu.”

Toonast telepilti üle vaadates tuleb tunnistada, et trepimademel on näha palju verd ja pihutäis laialipudenenuid tikke, õunu ei paista.